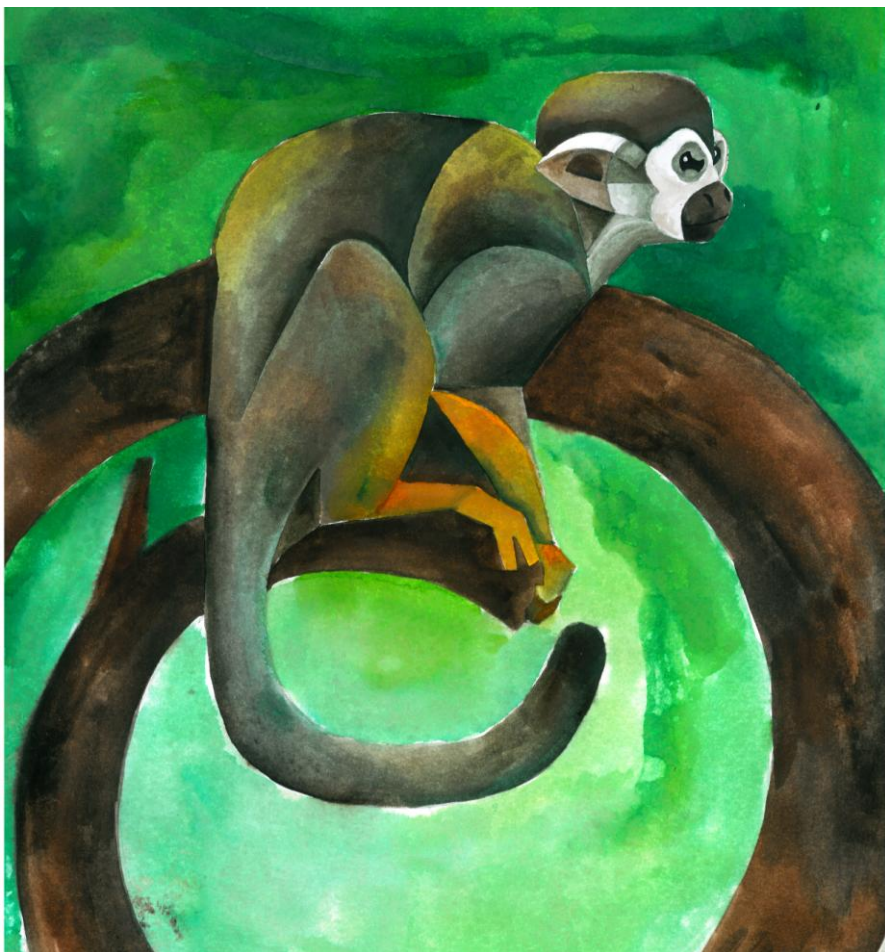

Majmokról.. 1.

Kocsis Sára (SZÍN-VONAL Alapfokú Művészeti Iskola)

Lektorált változat

A VERSELISTA által kiírt nyílt pályázatos írásokból – PDF-ben – 2016.

Lektor: Kutasi Horváth Katalin

A pályázatra 41 írás érkezett be.

A zsűri döntése alapján

I. helyezett lett:

Máté László:

Kimenő

II. helyezett lett:

Dél Tamás:

MAJMOLÁS

III. helyezett lett:

Ságiné Szűcs Klára:

Majmóca, a majom, aki ember akart lenni

című írása.

Gratulálunk!

Pap Mária: GOR ILLA

Illa berek, nádak, erek!
Hát nem eltévedtem!
Kijöttem az erdőből!
Saját erőmből telt ilyen ostobaságra!
Nem hallgattam jó apámra,
pedig mondta,
mély, rekedt hangon mormolta:
- Kislányom! Gor Illa!
Ne tévedj tilosba!
Igen. Én, Gor Illácska,
jó apám, Gorilla Pista szavára
mindig hallgattam,
mert nem akartam,
hogy ne szeressen,
akartam, hogy kényeztessen,
mindig!
De tegnap is...
Úgy unatkoztam...
Csak napoztam...
Ettem, eszegettem,
ezért is ilyen nagy az én ülepem!
Jó apám meg jó anyámat kurkászta...
Mily parázna szokás!
Olyan bizalmas vonás,
pedig ritkán szokott ilyet,
inkább a hímekkel tekereg.
Én aztán falevelet gyűjtöttem.
Azokat szépen rendszereztem.
A kisebbek jók lesznek
a kuckómba fekhelynek,
a nagyobbak zsebkendőnek megfelelnek.
WC-papírnak is kellene,

ha meg tekerek rajtuk egyet tölcsernek,
a patakból vizet is merhetek.
Vagy legyezhetem hónom alját vele!
A legnagyobb meg jó lesz esernyőnek...
Akkor, uh! Gorilla mia!
Láttam, hogy testvérem,
Gorilla Tilla,
elindult lustán a tisztásra,
arra a kis kerek térre,
ahol a férfiak estére
gyülekezni szoktak,
nézni a csillagokat.
Utána osontam, lopakodtam,
egyszer csak eltűnt!
Elnyelte a föld!
Vagy elszökött?
Aztán már csak kóboroltam...
Erre a világ végére jutottam!
Óh! Hol lehet most a csapat?
Uh! Hogy lelem meg a visszautat?
Huh! Mi lesz, ha jönnek a csimpánzok?
Juhuj! Azok nagyon arrogánsok!
Ah! Kikapok,,, Megvernek!
Jaj! Elkergetnek!
De ni csak! Egy lepke!
Biztosan egy angyalka küldte!
Jobbat úgysem tehetek, követem...
Hátha rálelek az irányra...
Hátha rátalálok jó anyámra!
Hát ez meg mi itt letakarva?
Vastag avar, alatta papaja!
Ezt csak Csim Pánz dughatta ide,
a parasztok földjéről lopta el!
Majomasszonyának szánta,

aki nagyon kívánta,
mert kisbabáját várja,
kicsi Csimpánz Csillát...
Jobb, ha tovább lépek!
Ezek nem kedves népek!
Ha ideér az őnjárat,
kövel megdobálnak,
bottal ütögetnek,
halálra sebeznek.
Ezt meg nem várom,
megkeresem a családom.
Csitt! Illa! Csend legyen!
Nem is messze ág reccsen!
Valaki jár itt!
Valaki vadászik!
Ez a fehér bőrű, kétlábú!
Egyenes hátú...
Kicsi a feje...
Kicsi a keze...
De valamit tart vele!
Aminek hosszú a csöve...
És az olyat durran,
a múltkor hallottam,
hogyan bedugul tőle a négy lábú füle!
Hova jutott a világ?
Mondd meg, jó anyám!
A múltkor is láttam itt
ezt az elvetemült „embert”!
A férfi gorillák a mellüket csapdosták,
vállukat rángatták,
futott minden állat,
csak a kétlábú állt ott
olyan szemtelen vigyorral,
olyan kellemetlen szigorral

előttük,
hát, ez aztán nem fél tőlük!
Ez két lábbal tiporja földünk!
Csattan csöves botja,
földrengést okozva,
jobb, ha mi futunk tova...
legjobb, ha bebújunk egy eldugott lyukba!
Én most merre fussak?
Egyforma minden fa, hova bújjak?
Állat és ember, mind ellenség!
Csak a háremünk lenne menedék!
Ó, drága népem, nem kerestek?
Az se baj, ha megbüntettek!
Tudom én, hogy bátran, nyomkövetve,
utolérték engem,
még ma este!
De csönd, Illa!
Figyelj a hangra!
Mintha itt lennének!
Lihegnének!
Óh! Mintha ők nyüszítenének!
Itt... Valahol...
Hűha! Mi ez a fatákolmány?
Ketrec! Durva fából!
Benne a testvérem, Tilla,
és jó apám, Gorilla Pista!
Rabló, fehér ember!
Örömöd nem lesz!
A zárat kívülről megleltem!
Családomat most én mentem
ki ebből a ketrecből,
nem kérünk a messzi állatkertből!
Ölelésre sincs idő,
fussunk át a lombos erdőn!

Ti ismeritek az utat,
a rejteket, a zugot,
a csapást, a szurdokot,
a takaró ágakat,
a láthatatlan ösvényt,
a védelmező sövényt...
A természet elrejt minket!
A természet szeret minket!
Megvéd! Gyermekéként!
Szabad a lélek! Szabad az élet!
Szabad az erdő! Szabad a föld!
Enni ad!
Inni ad!
Megélsz, ha nem élsz vissza javaival!
Mondja ezt mindig jó apám, Gorilla Pista,
jó anyám, Gorilláné Ella,
jó testvérem, Gorilla Tilla,
jómagam, Gor Illa...
És ünnepeltünk!
Mihelyst az ember eltűnt!
Úgy örültünk!
Össze-összekoccantottuk mellünk!
Éljen a hárem, a három család!
Éljenek a szabad apák,
az anyák, meg a kicsik, a babák,
az ártatlan gorillák!
Jutalmul együnk egy finom banánt!

Jószay Magdolna: Balázs, a majom

Állatkertben egy majommal
sokáig szemezgettem,
úgy festett a dolog, nemcsak
ő tetszett meg énnekem.

Olyan értelmesen nézett,
kezdtem is gyanakodni,
ez a jószág, biz' okosabb,
mint sok bácsi vagy néni.

Aranyos volt közel ülő,
mézsárga szemeivel,
beszédesen ült ott, szinte
vártam, mindjárt megkérlel

arra például, hogy hozzam
ki onnan őt magammal,
jó kis majom lesz ő, jobb lesz,
mint akár egy kutyával...

Láttam filmekben, mit művel
egy majom: tör-zúz-tarol
mindent, rosszabb, mint tíz gyerek...
ha az ember erre gondol,

ő mégsem igazán kéne,
nyilván nem is eladó,
tárgytalan hő esdeklése,
ez állathelyi lakó.

Míg ezt csendben megbeszéltük,
nevet kerestem neki,
Balázsnak kereszteltem át
magamban, mert valaki,

egy régi jó ismerősöm úgy
hasonlít rá valóban;
ezentúl, ha erre járok, így
hívom majd magamban.

Mindez idő alatt az ő
társai csak ugráltak,
Balázs tudomást sem vett
róluk, amíg ott álltam.

Elköszöntem fájó szívvel,
nézett hosszan utánam,
csatlakozott társaihoz,
sokáig rá gondoltam.

Amint egyszer visszanéztem,
nem hittem a szememnek,
fityiszt mutatott kezével,
és mindehhez nevetett...

Kühne Katalin: Őserdei majmok

Kisgyermekként sokat olvastam a természet csodáiról, igyekeztem túráinkon megfigyelni a madarakat, nyulakat, egereket, őzeket, szarvasokat, vaddisznókat, hiúzokat, muflonokat, farkasokat, mert akkor ezek a vadállatok a Bükk hegységben láthatóak voltak. Később az állatkerteket látogatva a majmok bővültek el leginkább. Láttam a ketrecek rácsaiba csimpaszkodó gorillát, orángutánt, páviánt, makákót, a különféle makifajok képviselőit, de a csimpánzok előtt szerettem sokáig ácsorogni, csibész mosolyuk, vagy néha szomorú tekintetük annyira hasonló volt hozzánk, emberekhez, ugyanolyan érzelmeket fejezett ki, mintha rokonnaimmal találkoztam volna. Tanulmányaim és érdeklődésem folytán jobban megismerhettem ezeket az aranyos állatokat. Értelmi képességeikről, agyuk térfogatáról, tanulási kedvükről köteteket írtak a szakemberek. Ha nem is érthető számunkra beszédük, de egy jelrendszert megtanulva megértik az embert, és szívesen utánozzák őket, utasításukat végrehajtják, sőt, még művészeti tevékenységeket is végeznek, ezek azonban nem érhetnek fel az ember által alkotott művekhez. Érzelmileg nagymértékben kötődnek gondozójukhoz, ezért örömmel fogadnak neki

szót. Amikor a 70-es években szomszédunk televíziót vásárolt, gyakran hívott meg minket egy-egy filmnézésre. Így láthattam állatokról szóló sorozatokat, Csita huncutságain is mulathattunk. Kedvenc televíziós csatornáim a National Geographic, a Spektrum, a Nat Geo Wild, ahol rendszeresen láthatok természetfilmeket. Vágytam arra, hogy egyszer eljussak Kenyába, ahol közelről láthatom az emberszabású majmokat, a vadrezervátumban szabadon élő zsiráfokat, tigriseket, elefántokat és a számunkra csak állatkertekben látható kisebb vadállatokat. Ez a vágyam több ok miatt már nem valósulhat meg. Az idő elszállt felettem, nem bírnám azt a páratartalmat, hőséget, a dzsungel bozótosaiban való nehéz, fáradságos utakat. Így csak a televízióban követhetem „rokonaimat”. Csodálom azokat a kutatókat, természetvédőket, fotósokat, akik éveket töltenek ott, tanulmányozzák viselkedésüket, és számunkra lehetővé teszik, hogy bepillantassunk nem mindennapi életükbe.

A gorillákat Jane Goodall hősiessége és a róla szóló film alapján ismerhettem meg. A kihalt félben lévő hegyi állatokkal hosszú éveken át élt együtt. Sok tévhitet oszlatott el, elmondta, hogy ők nem harcias vadállatok, hanem békés vegetáriánusok. Félelmetes külseje, erős tépőfogainak kivillantása, fenyegető üvöltése csak blöff, úgy néz ki, amikor mancsaival a mellét veri, mintha azonnal ránk támadna, de ez nem igaz. Növényekkel, gyümölcsökkel táplálkozik, két lábra állva, zajosan csörtet a bozótokon át, ijesztő viselkedése elűzi a hívatlan látogatót, legyen az ember, vagy egy másik csapathoz tartozó fajtársa.

A csimpánz, ez a kedves majom, akinek agyműködése a leginkább hasonlít az emberéhez, rendszeresen eszik húst. Évente 60-70 kisebb állat esik áldozatául.¹ Az emberszabásúak csupán annyiban különböznek az embertől, hogy kiválóan másznak fára, sziklára. Erős fogóképesseggel születnek, anyjuk tanítja meg őket, hogyan mászzanak a legmagasabb ágakra, sziklaszirtekre. Ez az idő orángutánoknál 3-4, csimpánzoknál 5-6 évbe telik. A gorilláknak, orángutánoknak nincs farkuk, mint a makiknak, akik hosszú, erős farkukkal kapaszkodnak, ugrálnak egyik ágról a másikra. Az alsóbbrendű majmoknál a fark az ugrást megkönnyítő

---

1 A természet ABC-je

szervként működik. A gorilláknak csak farkcsontjuk van, karjuk hosszabb a lábuknál, a kapaszkodásban hüvelykujjuk és erős végtagjaik segítségével egyensúlyoznak, csodálatos akrobatikus ugrásokat hajtanak végre. Úgy lendülnek a másik ágra, hogy a facsúcsot lehúzzák, függeszkednek, míg a kiszemelt fát el nem érik.

Kevesek számára adódik lehetőség, hogy Ausztráliába, Dél-Amerikába, Ázsiába vagy Afrikába utazzanak, ez sok pénzbe kerül. Vannak megszállott kutatók, akik éveket töltenek el köztük, de ez fáradtságos és nagy kitartást, türelmet, állóképességet követel tőlük. Vadászok, természetfotósok is gyakran mennek ezekre az elhagyatott területekre, magas hegyek közé, hogy megfigyeljék őket élőhelyükön, fizikai és lelki megpróbáltatások várnak rájuk, de ők ezt az áldozatot szívesen vállalják. Szerintem a vadászatot is lehet ésszerűen, a természetet védve művelni, nemcsak a hús vagy a csontok, bőrök miatt ölik meg az állatokat. A túlszaporodás miatt a legyengült, beteg állatokat időnként kilövik, hogy az életre való egyedek tovább élhessenek, fennmaradhassanak. Én soha nem tudnék puskát fogni rájuk, tisztelem az élet apró és nagyobb lényeit, így inkább az állatkertbe vittem gyermekeimet, ma már unokáimat, vagy természetfilmeket nézünk együtt. A szabadságot tartom a legnagyobb kincsnek, akár emberekről, nemzetekről, akár állatokról van szó. Az állatkertek szükséges intézmények, amelyek arra hivatottak, hogy a sérült állatokat befogadják, majd később szabadon engedjék, a kihalásra ítélt fajokat megőrizték, szaporítsák. Ismeretterjesztő, kutatási feladatokat látnak el az ott dolgozó szakemberek, megismertetik a látogatókkal azokat a fajokat, akiket soha nem láthatunk természetes környezetükben, mert nem jutunk el távoli földrészekre, ahol élnek. Itt ugyan rabként élnek az állatok, ketrecekben, vagy szűkös körülmények között, de a gondozók megteremtik számukra mindazt, amire szükségük van, minőségi állattartás és tenyésztés folyik. Vannak ugyan kivételek, sajnos sok helyen nincs elég hely és elég táplálék ahhoz, hogy valóban méltó módon éljenek ezek a csodás állatok, de a legtöbb állatkertben szeretettel ápolják őket. Színes, gazdag világ ez is, gyermekeink számára megadatik, hogy megismerkedjenek velük. Az állatokat az ember már az ókortól, i. e. 1800-tól

a magas kultúrájú vidékeken, Egyiptomban, Kínában, Görögországban parkokban, kertekben, a kultikus helyek, templomok közelében tartották. Ott még szabadon éltek, se kerítés, se ketrec nem volt. Az egyiptomi művészetben fellelhető állatábrázolások híven érzékeltetik azt az érdeklődést, mellyel a természetet és élőlényeit kitüntették.

Hazánk sem maradt ki ebből, már Lajos király, Mátyás király várkertjében is dívott az idegen tájakról származó állatok tartása (oroszlán, tigris, elefánt). A háborúk során sajnos többnyire elpusztultak ezek, és az ott élő állatok is. Ma Európában, Ázsiában, Amerikában, Afrikában vadsparkokban kitűnő szakemberek foglalkoznak velük, a lehető legjobb körülményeket teremtik meg számukra. Az élő szervezet fontos igénye, szükséglete a táplálék. Manapság egyre kevesebb hely jut az állatok számára (nemcsak vadállatok, hanem háziállatok számára is), hogy életben maradjanak. Erdőket, mezőket égetnek fel, hogy szántófölddé alakítsák, hogy az emberek ne éhezzenek. A nagyhatalmak évszázadok óta háborúznak, ennek hatására embermilliók pusztulnak el, mert nincs mit enniük. Az állatok elmenekülnek, ha tudnak, de egyre kevesebb hely jut számukra, a falvak gazdái elüldözik, ők pedig élelem nélkül tengődnek, majd csonttá fogyva, elgyengülve meghalnak. Szerencsére a világ különböző országaiban egyre több a megfelelő körülményeket teremtő állatkert, ahol minőségi munkát végeznek, ez az állatok számára ideális, olyan, mint oázis a sivatagban. Az ápolók és az állatok között harmonikus a kapcsolat. Az állatkertben élő gorillaanyának (és a többi majomfajnak) a kölykével szembeni helyes viselkedése nem veleszületett. Ehhez az ápoló segítsége szükséges. Nélküle nem tudja elsajátítani a szexuális, társas viselkedés szabályait. Az állatoknál sajátos belső hierarchia működik, a csapatokban élő állatok kiválasztanak egy erős vezért, akire hallgatnak. A tigris ápolóját tekinti főtigrisnek, a csimpánz őt főcsimpánznak. Az ápoló tölti be a veszekedő-marakodó állatok között a békebíró szerepét, de sokszor ez nem könnyű, az esetek többségében az ellenfelek új ellenséget vélnek benne, erejüket egyesítve rátámadhatnak. Ilyenkor jó, ha helyén van az esze az ápolónak.

Az állatok pillanatnyi hangulatát, érzékenységét befolyásolja biológiai szükségleteik kielégítése, párválasztás, párzás idején ez fokozott mér-

tékű. Jobb elkerülni őket ebben az időszakban, de nemcsak az állatkeretekben, rezervátumokban, hanem az erdőben élő állatok is veszélyeztethetik életünket.

Ma már az évtizedek során olvasott könyvek megtanítottak az emberszabásúak életmódjára, viselkedésének kiszámíthatatlanságára. Többet tudok róluk, mégis szeretnék velük közelebbi kapcsolatba kerülni, de a lehetőségeim korlátozottak, majdnem lehetetlen ilyen utakra indulni. Talán a fiaim vagy unokáim kijuthatnak az őserdőbe, bóklászhatnak a hatalmas fák között a hegyekben, csodálhatják a burjánzó természetet, a különleges, színpompás virágokat, finom gyümölcsöket ehetnek, hallhatják a kisebb-nagyobb állatok neszezését, vagy a távoli hangokat, nyomaikat követhetik, jó esetben találkozhatnak csimpánzzal, gorillával. Finom illatú mezőn, vagy a havasokban a csúcson pihenhettek, gyönyörű panorámában lehet részük, együtt kelhetnek a nappal, fekhettek a csillagokkal. Én már csak álmomban járhatok ebben a környezetben, kívánom, hogy unokáim átélhessék ezt az élményt. Bízom benne, hogy a természetvédők megakadályozzák, hogy ezek a kihalásra ítélt állatok végleg eltűnjenek bolygónkról, hogy az élőhelyük megmarad, és sokasodnak mindannyiunk gyönyörűségére.

Tátos Gyöngyi: Érettségi napja

Az egyik budapesti gimnázium folyosója délután is harsogott a diákok zajától. Miután a nappali tagozatosoknak befejeződött a tanításuk, egy-két szabad óra után újra megteltek a termek az esti tagozatos diákokkal. Vegyes korúak voltak. Volt, aki a nappaliból kimaradva az estin folytatta az iskoláit, de legtöbben dolgoztak, és már házasságban éltek, sőt volt két-három gyerekes szülő is. Hetente három nap volt tanítás, napi 4-5 óra. Ugyanúgy feleltettek, mint a nappali gimnáziumban, leckét kellett csinálni. Mindezt nyolc órás munka mellett és soknak a családi gondokkal megosztva.

Hányszor volt, mikor egymást cibálták vissza a padba, egy-egy unalmasabb órán. Mikor oda kellett volna figyelni, sokan elaludtak, és mint a szószák, dőltek jobbra-balra.

Volt olyan tanár, aki egyáltalán nem tolerálta a diákok fáradtságát, és még többet rakott a vállukra, mondván, hogy tapasztalt felnőtt emberek, több tudással rendelkeznek, hát ezt figyelembe véve kell a leadott óra anyagát is elfogadniuk. Harmadikban 42-en kezdték az évet. Év végére a féléves és egész éves tételhúzásos vizsgák után 18-an mentek tovább. Negyedikben 38-an kezdték az évet, és az év végi osztályvizsgák után 12 diák mehetett érettségire.

Azon a napon, amikor az osztályvizsgák eredményeit kihirdette az osztályfőnök, nagy zaj hallatszott ki az osztályból. A diákoknak a többsége teljes felháborodásban tört ki, mert valamelyik tárgyból megbuktak, osztályismétlésre vagy pótvizsgára, és csak utána érettségizhettek le. A férfiak, srácok kocsis módjára káromkodtak. A lányok és nők sípákoltak vagy sírtak. Kinek milyen volt a habitusa.

Akik érettségire mehettek, vigasztalták a többieket. Örültek és szerencsésnek mondhatták magukat, hogy olyan tételeket húztak, amiről annyit tudtak mondani, hogy megfeleltek.

Miután a hoppon maradottak elbúcsúztak nagy szomorúsággal, az érettségire menőknek az osztályfőnök elmondta az érettségi napját és kiosztotta a tételeket. Instrukciókat adott a felkészülésre.

Felolvasta, hogy a szabadon választott tantárgyak: orosz, fizika és biológia. Felírta, hogy kik mire jelentkeznek, mert a tanárok és a vizsgabiztosok úgy jönnek majd vizsgáztatni. A tizenkét diák közül a legtöbb a fizikát választotta. Kettő orosz. Egy a biológiát.

- Miért nem a fizikát választja? - kérdezte az osztályfőnök, aki fizika- és matematikatanára volt az osztálynak.
- Azért, mert a biológiát jobban szeretem.
- Hogyhogy? Hiszen maga jeles fizikából?
- Igen, tanár úr, mert mindig szerencsém volt.
- És ezt csak így mondja, pont nekem?
- Miért? Már mondhatom, nem?
- Még most sem tudom felfogni, hogy aki fizikából jeles, egy olyan tantárgyat választ, aminek harmadikban vége volt. Az idén nem volt tananyaga. Hogyan fogja megszerezni az elsőtől harmadikig leadott anyagot? Gondolja meg!

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

- Meggondoltam tanár úr, biológiából érettségizem.
- Hát jó, de meg fogja bánni.
- Nem fogom megbánni, mert nem akarom, hogy csalódjon bennem, és már ez nyereség.
- Én már most csalódtam magában, hogy a biológiát jobban szereti. Elnevettem magam.

Megkaptam a 20. A és 20. B tételt, ezekből kell felkészülni. A két kérdéscsoportból egy-egy tételt kellett húzni az érettségi vizsgán. Nagyon sokszor jutott eszembe az ofóm, mikor kajtattam a tételek után. Ezer helyről kellett elkérni anyagot, könyvet, jegyzetet. A szoros időpont, a napi munkám kevés időt hagyott tökéletes felkészülésre. Mindegyik csoportból egy-egy tételt nem sikerült kidolgoznom, mert nem volt hozzá anyagom. Arra gondoltam, hogy ez a két tétel, ha hiányzik, nem olyan nagy dolog. Attól még vidáman leérettségizhetek. Eljött a nagy nap. Már túlvoltunk az írásbeliken. A szóbeli vizsgákat egy napra tették. Reggel 5 órakor egész éjjeli történelemtanulásom két utolsó tétele előtt rámtört a kétségbeesés.

Összefutottak a betűk a szemem előtt. Felugrottam a csendes szobában, üvöltve széttéptem a törökönyvem, és a falhoz vágtam.

A férjem, aki az igazak álmát aludta, felugrott ijedten a lármára. A szüleim is berohantak álmosan a szobába. Lefogtak, átöleltek, megéttettek, megittattak, és lefektettek. Egy órát aludtam, mély álomban, mikor kedvesen simogatva ébresztgettek. Halkan szólítottak, nehogy újra előbújjon belőlem az üvöltő oroszlán.

Nos, lehet, hogy ennek a bánásmódnak köszönhetően, no meg titkon a teámba kevert nyugtatónak, hogy kiegyensúlyozottan és békésen indultam életem egyik legnehezebb reggelének neki.

Mikor beértem, akkor is olyan nyugodt voltam, mintha teljesen rendben volnék önmagam tudásával. Így ültem be a padba, ahol az osztálytársaim közül már egy páran megelőztek. Egy kupacban vártuk a vizsga megkezdését. Egy osztálytermet kiürítettek, és egyik oldalra hosszú asztalsort helyeztek tantárgyanként két székkal. A szék a szaktanáré, a másik a vizsgabiztosé.

A szemben lévő oldalon négy asztal egy-egy székkal jól elkülönítve egy-

mástól, ahol a szenvedő diák a tételhúzás után kiizzadhatta magából a tudását, vagy ötletes blöfföléseit. Jegyzetet készíthetett a tanárok szeme előtt a szóbeli referendumra.

Az érettségiző diákok egy üres osztályteremben váraakoztak elvegyülve az összes esti tagozatos diákkal, akik szintén más termekben vizsgáltak. Sorban hívtak be minket, és a tantárgyakból egymás után elég zökkenőmentesen vizsgáltunk. Már túl voltam a magyar-, matek- és történelemvizsgákon. Aránylag meg is nyugodtam, mert úgy éreztem, megfelelt a tudásom. A biológiatanárra kellett várnom. A többiek a kihirdetést várták, de én még nem vizsgáltam le. Váraakozás közben még egyszer át akartam nézni a tételeket.

- Na, mi van, voltál már bent? - állt meg előttem az egyik osztálytársam, aki elsőnek ment be vizsgázni, és vizsga után hazament, mert a közelben lakott. Most az eredményhirdetésre jött vissza.

- Voltam. Matek, történelem, magyar kész, de a biológiatanár még nincs itt. Arra várok.

- Akkor még nem is volt konferencia? Azt mondták, hogy 2 órára lesz eredményhirdetés, és már fél három van.

- Akkor, Terikém, késtél fél órát, és még várhatsz vagy három órát - szólt közbe egy másik.

- Még mindig vannak olyanok, aki nem voltak bent?

- Most mondtam az előbb, hogy én nem voltam - feleltem.

- A többi hogy ment? - kérdezte.

- Rosszul. Történelemből azt az utolsó tételt húztam, amit egyáltalán át sem néztem.

„Jelenlegi politikai helyzet a két világnézet szempontjából és a kapitalizmus-szocializmus ismerete, összehasonlítása” - vissza akartam adni a tételt, de a vizsgabiztos, az a helyes hölgy, aki az osztályvizsgán is elnökölt, rábeszélte, hogy gondoljam át. Tudja, hogy hallgatok rádiót, és olvasok újságot. Ha visszaadom a tételt, a következő tételhúzásnál két pontot veszítek. Minimum négyesre kell felelnem ahhoz, hogy kettest kapjak.

- Mondd már, mi lett? - kérdezték többen egyszerre izgatottan. Elvi-gyorgorogtam magam.

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

- A végén mindent összeszedtem, amit az utóbbi időben hallottam. Úgy érzem, sikerült, mert megdicsértetek.
- Juhásznet hívják a vizsgáztatóba, megjött a biológiateanár - kiabált be Andrási, az egyik érettségiző, aki éppen végzett.
- Szedd össze magadat, csaj, mert nagyon morcos az ürge - folytatta. Felpattantam a helyemről és elkezdett erősen kalapálni a szívem. Minden eddigi nyugalom kifutott belőlem.
- Nyugi, nem kell összetörnöd magadat - fogta le a vállam Teri. Andrási jött hátra, aki a hírt hozta.
- Meg is értem a krapekot, hogy mérges.
- Miért? - kérdeztem
- Azt dumálta az egyik tanárnak a folyosón, hogy egy dilis miatt kellett bejönnie.
- Miiii? - kérdeztem.
- Te vagy az egész évfolyamban az egyedüli, aki biológiából érettségizik. Az egyetlen dilis - röhögött egy nagyot, mindenki elnevette magát.
- Hahaha, jó vicc! Most meg mit röhögtek?
- Legalább felkészültél, mert ez nagyon meg fog gyötörni? Minden tagom külön életet élt nélkülem. Fejemből kifutott a vér. Kezeim, lábaim remegtek. Szemem előtt egy zöld sörösüveget láttam. Valamelyik látva a kétségbeesésemet odanyújtotta elem.
- Húzd meg és siess, szart a markodba!
- Kösz, rendes vagy, még csak ez kéne neki, no meg nekem. Majd később, ha élek.
- Csak nem vagy betojva? Úgy remeg a hangod, mintha jeges vízben állnál. Ha így mész be, még azt hiszi, hogy nem készültél.
- Van valakinél egy dilibogyó? - kiáltottam el magam kétségbeesésemben. Hát a hatás frenetikus volt. Két táborra oszlott a várakozók tömege. Egyesek pálinkás, boros, sörös és unikumos üvegekért nyúltak, mások a zsebükben kotorásztak. A körbevevők közepén fehéren remegve kiszámolózt játszhattam, hogy melyik segítőkész adományát fogadjam el. Az egyikben egy ismerős barna pirulát vettem észre.
- Valériána? - böktem rá.

- Az.

Gyorsan kikaptam két szemet, és hamm, bekaptam. Már másodszer zengett a hosszú folyosó a neventől.

- Jajjj! Uram, most segíts! - mondtam remegve, és szétnyílt a koszorú körülöttem. Mindenki biztató szavakkal bocsájtott el, de én csak a morajlást hallottam, rohantam a folyosón a terem irányába, utánam a már végzett osztálytársaim. Beléptem a terembe. Közvetlen az első asztalnál ült a biológiatanár, és teljes meglepetésemre az osztályfőnököm volt a vizsgabiztos.

- No, végre előkerült? - hangzott a tanár mérges megjegyzése.

- Jó napot kívánok - köszöntem.

Nem lehettem valami jó állapotban, mert az ofő biztató, mosolygós kacintása és a kezének nyugalomra intése figyelmeztetés volt, hogy nyugodjak meg. Fel sem tudtam fogni a jelenlétét.

- Húzzon két tételt. Ebből, és ebből - parancsolt rám a szigorú hang. Közben rábökött a szétterített tételeire. Remegő kézzel cibáltam ki a lapokat, bediktáltam a számukat, és azonnal megfordultam a kidolgozóasztal felé. Mikor megnéztem az asztalnál közelebbről a tételleket, már szerencsére hatott a nyugtató.

Az „A” csoport húsz tétele közül pont megint azt húztam, amit nem tudtam. Vagyis semmit nem tudtam róla.

„A földi élet kialakulása, a nem tudom én milyen korok stb.” Leraktam. Elővettem a másik tételt. Mindent, amit tudtam, feljegyeztem vázlatosan, hogy ha felelek, csak rá kelljen tekintenem. Még csak meg se akadnak. Felnéztem. Mély sóhaj. Össze kellett szednem minden ici-pici nyugalmamat, hogy el tudjak indulni a vesztőhelyre.

- Na, kész van? - kérdezte flegmán a tanár.

- Igen, tanár úr, teljesen.

- Na, kezdje!

Elkezdtem a B tételt szépen nyugodtan, érthetően mondani. Közben néztem a tanár arcát, majd az osztályfőnökre pillantottam, akinek jóindulatú, biztató arca megnyugtató.

A tanár megállította a feleletemben.

- Mondja! Maga hogy olvassa a regényt és az újságot?

A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

Az ofő meglepetten kapta a kollegája felé az arcát, furcsán összehúzott szemekkel nézett rá.

- Én, tanár úr, a végén kezdem, mert ha a regény szomorú, el sem kezdem. Az Esti Hírlapot meg szintén az utolsó oldalon, mert ott vannak a gyors hírek - feleltem gyorsan, mert sejtettem, hogy az „A” tétel miatt van fennakadva.

- No, akkor... - mondta nyomatékkal, miközben két könyökét felrakta az asztalra, ráhelyezte az átkulcsolt csuklóira az állát, mélyen a szemembe nézett és folytatta:

- Akkor éppen ideje, hogy megtanulja a rendet!

Felhúztam a vállaimat, és pislogva néztem egyikről a másikra.

- Passz - gondoltam magamban, ez nem jött be.

- Nos, előről kezdi az „A” tételnél, vagy egy új tételt húz! - bökött le mérgesen a tételekre.

- De miért? - kérdezte meglepetten a vizsgabiztosként elnöklő tanárom.

- Azért, mert ez a „B” tétel, amiről referált.

- Na és?

- Én az „A”-t akarom! - emelte fel a hangját.

- Márpedig, tanár úr, az „A” tételt nem tudom. Azt az egyet nem sikerült megszereznem. Az elsős anyag volt, úgy emlékszem.

- Engem az nem érdekell! Ne játsszon itt nekem Karinthyt! Ez érettségi! Ne raboljuk egymás idejét!

Olyan volt, mintha, minden érzékem elhagyott volna. Máskor ilyenkor felveszem a harcot, most meg kinyúlt a kezem a következő tételhúzás-hoz. Az osztályfőnököm a kollega felé fordult.

- Nem értem, ha a „B” tételt tudja akkor a...

A biológiatanár leintette a másikat. Már a kezemben voltak az új tételek. Gyorsan böktém oda a számukat a tanárnak, és máris megfordultam. Elkullogtam, mint a kutya, akibe becstelenül belerúgtak. Már nem remegtem. Nem volt időm az izgalommal foglalkozni. A történetek vittek magukkal. Újra leültem, elolvastam a kérdéseket. „A” tétel: A fermentumok, O. K. „B” tétel: A majmok.

Bámultam a falra. Tudatosult bennem, hogy tudom mind a két tételt, de össze kell szednem magamat. Megláttam egy legyet a falon.

- Egy percig figyellek, te kis légy, azért, hogy te, Gyöngyi, észnél légy - mondtam magamban, és lehet, hogy mosolyogtam közben. A légy körben körözött a falon. Milyen jó neki, azt csinál, amit akar. Nemsokára én is kinn lehetek a folyosón, csak fel ne másszak a falra mérgemben. Míg ezeket gondoltam, a légy eltűnt. Megszakadt a varázs, kezdődhetett a munka. Nem kellett sok idő a jegyzetelésre. Hamar felálltam és megindultam az asztal felé.

- Na, le se üljön, ha a végénél akarja kezdeni! - nem szóltam, átnyújtottam a tételeket.

Az osztályfőnök feszült arccal figyelt. Éreztem, hogy izgul. Mintha a szemével kérdezte volna, hogy tudom-e? Elkezdtem állva mondani a „A” tételt.

- Állva akarja elmondani? - közben rámutatott a székre.

A szövegben meg sem állva bólintottam, hogy az invitálást értettem. Mélyen a szemeibe nézve, szövegmondás közben kihúztam a széket, eligazítottam a szoknyámat, és kényelmesen elhelyezkedtem. A tanár elkezdett fészkelődni a székén, a vizsgabiztosom mosolygott.

- Jó, elég - szakított félbe a biológiatanár.

- Kezdje a „B” tételt!

Elkezdtem. Már mindent elmondtam, ami eszembe jutott a majmokról. Kifogytam a tudásomból. Osztályfőnököm mosolygott, hátradőlt a székén. Végig éreztem, hogy izgul értem, és teljesen elégedett a tudásommal. Talán másodszorra ő még jobban izgult, mint én. Megálltam a mondanivalómmal, és a tanár szemeibe nézve vártam a hatást.

- Vége? Kész?

Bólintottam.

- Ennyi?

Újra bólintottam.

- Ez nem elég! - csattant fel.

- Egy lényeges dolgot kihagyott.

Tág szemekkel néztem a tanárt, felrántottam a vállam. Jelezve, ha leütne, akkor sem tudnék többet.

Az elnök fészkelődött. Hol rám, hol a kollégájára nézett. A kolléga rákönyökölt megint két könyökkel az asztalra, és két tenyerét a fülére tapasztva, megtámasztotta a fejét. Először láttam mosolyt az arcán. Furcsa vigyorral csüngött a tekintetemen, én meg kapaszkodtam a gondolataiba, de nem tudtam átvenni.

- Na, mondja már! Nem igaz, hogy nem jut eszébe a leglényegesebb dolog a majomról, aki a legközelebb áll az emberhez.

Közben elkezdte dörzsölgetni a fülcimpáit, és olyan furcsa, visszataszító volt a grimasz, amit eközben a szertartás közben vágott.

- Na! Na! Mondja már, milyen füle van a majomnak?

Nagy öröömre, beugrott a felelet. Bár még a tanár fülcimpadörzsölésének undoránál tartottam, de a kérdés eljutott a tudatomig. Mégis csak rendes ez a tanár, hogy akar nekem segíteni.

- No, no, gondolkozzon már? Milyen füle van a majomnak? - hallottam a harmadszori nyugodt, jóindulatú kérdést, már az osztályfőnökömtől. Felderült, diadalmas arccal lelkesen mutattam a tanárra a nagy felfedezésben.

- Hát persze! Olyan, mint a tanár úrnak. Kagylós füle van!

Abban a pillanatban, amikor elhangzott a feleletem, a tanár felpattant, kirúgta maga alól a széket, dühösen a szemembe nézve, üvöltve mutatott az ajtóra

- Mars ki! Mars ki! - üvöltötte.

Az osztályfőnököm, miután kimondtam, hogy olyan, mint a TANÁR ÚRNAK, hangos hahotába kezdett és csapkodott az asztalon, előre-hátra dőlve, és közben azt mondta hahotázva:

- Hát öregem! Te bekerültél a gimi humorkönyvébe, ezt nem hagyom ki. Én álltam és nem tudtam megmozdulni. A vizsgám közben már a többi tanárok mind lazán beszélgettek, mivel én voltam az utolsó vizsgázó. Így mikor az utolsó kérdésnél tusakodtunk, már mindenki odafigyelt a végére. Ezért aztán olyan nevetés töltötte be a termet, hogy annyira meglepett, hogy teljesen leblokkoltam. Szinte sokkos állapotba kerültem. Miután többszöri ismétlés után fel tudtam fogni, hogy a „Mars ki” nekem szól, kirohantam az ajtón. Ahogy kiléptem, a folyosón körbevontak az osztálytársaim.

MAJMOKRÓL... 1.

- Mi van? Mi történt? Mi az a nagy röhögés? Sikerült a vizsgád? - záporoztak a kérdések.

Olyan hangzavar volt! Próbáltam utat törni magamnak, elfutni, elbújni, mert még mindig bennem volt a sokkos feszültség. Nem akartak elengedni. Elkezdtek rázni.

- Mi van veled, megkukultál?

- Hagyjatok békén! - nyögtem ki.

- Ne hülyéskedj, mondj már valamit!

- Engedjete! Engedjete már el, hagyjatok békén! - ismétелgettem magam. Közben hadonásztam, próbáltam a kezeiktől megszabadulni, és mindenkit eltolni magamtól.

Azok nem értettek semmit. Hiszen ők már kint azzal voltak elfoglalva, hogy egyedül én vizsgázom csak, és csak utána ülnek össze megvitatni a jegyeket. Ezután hirdetik ki, hogy kinek sikerült az érettségi. Mindenféle marhasággal szórakoztatták magukat. Persze az én személyemmel kapcsolatban.

Pl. Biztos mindenből újra vizsgáztatnak. Felkoncoltak, mint utolsó diákot. Beindítottam a mesedélután, és én vagyok az ezeregy éjszaka rabnője stb.

Végre elértem a szemben lévő falig. A falnál megálltam. Senkit nem akartam látni. Sírás szorította el a torkomat, és nagyokat nyeltem. S mintha vadalmába haraptam volna, úgy vigyorogtam, hogy leplezzem a fojtogató sírást.

Ezalatt előkerült Zoli osztálytársam a pihenőteremből. Ő még bent volt akkor, amikor új tételt húzatott velem a tanár. Állítólag rám is nézett, és mikor mellettem ment el, meg is simította a hátam örömeiben, mert nekem köszönhette, hogy matekból átment. Teljes véletlenségből három olyan tételt vettem át vele vizsga előtt, amit mentő kérdésként szoktak bedobni. Teljes szerencséjére pont azt húzta. És az, aki nem akart eljönni érettségire, mert tudta, hogy úgysem tud semmit, hát jól vizsgázott. Örökké bohóckodott. Mikor meglátott, már messziről énekelte harsogva:

- Gyöngyöm, Gyöngyöm, gyöngyvirágom, itten van az én virágom! Rohant felém feltartott kézzel, ujjai között egy alélt kutyatej, csibe-, vagy pitypang virággal. Ki hogyan ismeri. A körbevevő kör kitégult, ez

meg fél térdét leeresztve érdekesen csúszott felém pár lépést, és megállt előttem. Majdnem a számba nyomva az udvar valamelyik sarkából letépett, lekonyult virágot. Mindenki elnevette magát. Felugrott, bár nálamnál fél fejjel alacsonyabb volt. Elkapta a derekam, odaszorítva a leengedett karjaimat elkezdett velem forogni a folyosón.

- Őrült! Elesünk, tegyél le! Ne hülyéskedj már! - kiabáltam meglepetésben és félelmemben.

Leállított a köre, mint egy rongybabát, és két nagy, cuppanós csókot nyomott jobbról-balról az arcomra.

- Képzeld! Neked köszönhetem, hogy leérettségiztem. Ha te délelőtt nem mondd el nekem a tételt, akkor tuti, hogy megbukom. Képzeld el! Anyám! Pont azt húztam. Micsoda mázli, mi? - hadarta lelkesen.

- Tényleg? Jaj, de örülök - észre sem vettem, hogy átragadt rám a lelkesedése. Elfelejtette velem az én nagy lebögésemet. Lehet, hogy tovább is lelkendeztünk volna, ha a többiek nem rohantak volna megint meg a kérdéseikkel.

- Mi volt az a nagy röhögés, mi történt, mondd már?

- Hát én nem is tudom.

Közben kinyílt a vizsgáztatóterem ajtaja, és a biológiatanár viharzott el méregtől vörös ábrázattal. Beugrottam a kör közepére és elfordultam, mert szégyelltem magam. Nem akartam vele találkozni.

- Mi a nyavalyát csináltatok ennyi ideig? Az ürge totál kikészült. Abban a pillanatban ránéztem Zoli elálló füleire, és görcsbe húzott a röhögés. Mindenki állt és vigyorgott, ahogy gurul belőlem a hisztérikus nevetés. A szememből ömlött a könny, de nem a sírástól.

Akkor jutott el igazán a tudatomig, hogy bent mi is történt. Szinte kívülről láttam magamat.

Egyszerűen nem tudtam szólni. Leroskadtam a fal mellett, és megpróbáltam összeszedni magam. Ráztam a csuklómat, felálltam és kifeszítettem magam, felraktam a mutatóujjamat, és erőlködtem, hogy meg tudjak szólalni. Mindenki feszülten figyelt.

- Szóval új tételt húzatott, mindent elmondtam, amit tudtam. De a tanár kötötte magát, hogy ez nem elég, egy lényeges dolgot kihagytam. A majmokat húztam melleleg. Tényleg kihagytam valamit. De csak ezt

az egyet. Ő rá akart vezetni a kérdésre, és elkezdte ezt csinálni. Megfogtam én is a két fülcimpámat és utánoztam a tanárt.

- Erre megmondom őszintén, olyan visszataszítónak láttam. Ott ülök veled szemben, ez meg masszírozza a saját fülcimpáját és vigyorogva bámul rám.

Az osztályfőnökünk megszólalt, segíteni akart, belém ütött a nagy isteni szikra, és gyorsan azt feleltem, hogy „olyan, mint a tanár úrnak, kagylós”, és rámutattam.

De ő már azt meg sem hallotta, hogy kagylós. Na, itt már nem kellett tovább mondani, mert mindenki nevetett. Akkor már én is velük együtt nevettem normálisan, de azt is mondtam, hogy nagyon sajnálom, én nem akartam neki semmi rosszat.

- Lehet, hogy ezért bilógiából megbuktat? Azt mondta: „Mars ki.” Az összes tanár, aki bent volt, az is nevetett.

- Akkor a fizika miatt megbocsájtott az osztályfőnök? - kérdezte valaki.

- Szerintem igen, mert nagyon sokat akart segíteni, de a tanár nem engedte. Ő is nagyot mulatott.

- Nem igaz, már négy óra, és még mindig nincs eredmény! - hallatszott valakinek a felháborodott hangja.

- Mi van bent? Nem hallottál semmit? - kérdezte.

- Volt is nekem időm figyelni a többi tanárt! Még azt sem tudtam, hogy én vagyok az utolsó. Akkor láttam, mikor elkezdtek nevetni, hogy egy diák sincsen bent.

- Nem dumáltak a jegyekről?

- Mondom, hogy nem tudok semmiről!

Kinyílt az ajtó, és az abc szerint az első vizsgázót szólították, Aradyt. Kivált a körből és rohant be. Mindnyájan odatolongtunk az ajtó elé és feszülten vártunk.

Valamelyik elkezdte sorba rakni a neveket, hogy órá mikor kerülhet a sor, én a negyedik voltam. Még a névsornak a végére sem ért, amikor kinyílt az ajtó. Arady széles mosollyal az arcán kilépett.

- Sikerült! Megvan! - üvöltötte, körbeforgott örömeiben. Vidáman gratuláltunk, mikor lecsillapodott. Pár perc múlva ment a következő. Arady azt mesélte, hogy az osztályfőnökhöz kell menni, aki fogadja a belépő-

ket. Aki nyújtotta a kezét, gratulált és közölte, hogy leérettségizett, a vizsgákat sikeresen letette. Nyílt az ajtó, széles mosollyal lépett ki a következő érettségizett. A harmadik után odaálltam az ajtóhoz. Türelmetlen voltam, toporogtam. Már rég ki kellett volna nyílnia az ajtónak.

- Mit izgulsz, nyugi, biztos sikerült - nyugtattak többen.

Csendre intettem őket és mutattam, hogy belesek a kulcslyukon. Csönd lett. Semmit nem láttam, csak a terem hátsó falát. Óvatosan rátettem a két tenyeremet az ajtóra, és rátapasztottam a fülem a kulcslyukra.

- Hallasz valami?- kérdezte valaki. Intettem, hogy semmit. Nekifeszültem az ajtónak és újra belestem a lyukon. Feketeséget láttam, de már abban a pillanatban kipattant az ajtó.

A kezeim lecsúsztak az ajtóról, jó lépésnyire bent a küszöbtől értek földet. Az egyensúlyomat elveszítve az egyik lábam a levegőben, a másikkal térdre estem.

Az osztályfőnök nagy hahotázás közepette fölemelt.

- Nyugi, sikerült! - súgta a fülemben mosolyogva, ahogy lehajolt.

- Bocsánat, elnézést- mondtam zavartan már, amikor két lábamon álltam. Az asztal közepéhez vezetett. Kedves, mosolygós arccal néztek vissza a tanárok.

- Álljon ide!

Az egyik felállt, és elmondta az asszonynevem és a lánykori nevemet, majd gratulált, hogy sikeresen leérettségiztem. Az én arcomon is kirajzolódott az a széles, boldog mosoly, és malomkövek súlyának nehezékei hullottak le rólam.

- Látja, mondtam én, hogy fizikából érettségizzen - mondtam a tanárom.

- De ez mindent megért. Megbocsájtok - mondtam, míg az ajtóig kísért.

Mikor kiléptem, már ott voltak a parolász kézfekék előttem, mert az arcom mindent elárult. Megvártuk az utolsó társunkat is, és megbeszéljük, hogy utána bemegyünk a váróterembe, ahol tartunk egy kis búcsú ünnepséget. Az utolsó érettségizettel jött az osztályfőnök is.

Kiderült, hogy azért kellett annyit várni az én kihirdetésemre, mert a biológiatanár meg akart buktatni. Ilyenkor egy összeállított bizottság meghallgatja azt, aki elnökölt. Utána szavaznak.

Egyöntetű szavazással fogadták el, hogy megérdemlem az elégségest. Nemcsak a tudásomért, hanem az aranymondásomért. Jobbat a szabályok értelmében nem adhattak. No, én ennek a kis görbének is nagyon örültem, még akkor is, ha ma már tudom, hogy igazságtalan volt.

Megint nagy derűtség volt, mert a tanár úr sokkal összeszedettebben tudta elmesélni a történetet, és a saját szemszögéből még nevetségesebbnek hatott.

Hozzátette, hogy ha rajta múlik, ő nem is húzatott volna új tételt. Sőt, az utolsó lényegesnek mondott kérdésről is lemondott volna. Egyébként nagyon megbántódott a kollega. Nem szereti a humort, nem jól viseli. Jókedvvel emlegettük az eltelt két évet, amit együtt töltöttünk. Ez a tizenkét ember aznap nagyon boldog volt, hogy végre a napi nyolc órás munka után nem kell hetente háromszor iskolapadban ülni, felelni és éjszakákat tanulni.

Mindenki hirtelen olyan frissnek, könnyűnek érezte magát. El is felejtettük, hogy reggel micsoda feszültség, fáradság és leblokkoltság uralkodott a lelkünkön. Hát ezt teszi az emberrel a boldogság. A fáradt, éretlen diákkal az **ÉRETTSEÉG**.

Skolik Ágnes: A majom

Akarom vagy nem akarom,
körtefámon ül egy majom!
A fejemet megvakarom:
nem volt eddig elég bajom?
Mit tegyek, ha azt akarom,
tűnjön innen ez a majom?

Mondtam neki: - Hess, te állat,
hagyd békén a körtefámat!
Csak röhögött jókorát,
megmutatta a fogsorát.

Mondtam neki: - Menj haza,
vár a banánvacsora!
De csak nézett mint egy bamba,
füle tövét megvakarta.

Hol a kedvenc szívlapátom?
Na majd azzal lepiszkálom!
Hadonásztam már utána,
átugrott az almafára.

Röhögött az ebugatta,
összes fogát vicsorgatta.
Ugrált le s fel, szerteszét,
megmutatta fenekét!

Makogott a beste lelke,
almáimat mind leverte.
Kezével a fejét fogta,
ugrált balra, aztán jobbra!

Kitaláltam, hogyan tovább!
Hoztam bentről két szép banánt,
leültem a kerti padra,
banánomat hámozgatva.

Majom koma észrevette,
almafám nem érdekelte,
Leugrott a földre fürgén,
felmászott a padra mellém.
Elfogytak a banánok,
így lettünk mi barátok.

***

**A PDF tartalma letölthető a
<http://poeta.hu/ingyen/oldalrol>.**

Tara Scott: Majomparádé

Abban az időben, amikor a lányaink még kicsik voltak, nálunk a TV Macitól függetlenül, minden este volt meseolvasás. A lányok között öt év van, a nagyobbik már olvashatott volna a húgának, de jobban szerették a közös élményt, hiszen a mesék által tanulták meg megkülönböztetni a jót a rossztól, szánni az elesetteket, drukkolni a jónak. Ehhez pedig sokszor magyarázatot kellett fűznöm. Persze hozzátartozott olykor a hatalmas nevetés is egy-egy vidámabb hangvétellű történetet olvasva. Talán az állatok szeretete már a meséken keresztül kialakult, így a mesék mellett lehetőleg minden természetfilmet megnéztünk, ahogy az időnk engedte. A legnagyobb kedvencünk Gerald Durrel filmjei voltak, lenyűgöző felvételeivel és alapos magyarázataival. Egy alkalommal a könyvesboltban járva megkapta a szemem egy ismerős név az egyik könyv élén. Gerald Durrel: Családom és egyéb állatfajták - már a cím is beszédes, aznap vacsora után a könyvet elkezdve rá kellett jönnünk, hogy írójának könnyfakasztó humora is van. Sokszor a könnyeimtől nem tudtam olvasni, és a könyvet becsukva rendkívüli élményekkel tértünk nyugovóra. Akkoriban panelban laktunk, így amikor csak lehetőségünk volt rá, a szabad természetben töltöttük az időt. A filmek és könyvek hatása különös dolgokat eredményezett gyermekeink szokásaiban. Voltak csigáink, akik versenyeztek, gyíkok, szentjánosbogarak. Ősszel, a tél beállta előtt összeszedtek annyi katicabogarat, amennyit tudtak, hogy ne fagyjanak meg. Porszívózáskor nagyon kellett figyelniük, hogy a szőnyegpadlóról ne hogy felszippantsunk belőlük párat. Egyszer kellett nemet mondanom, amikor egy siklót akartak hazahozni. Ám kíváncsiak voltunk a máshol őshonos állatokra is, így gyakran ellátogattunk a jászberényi állatkertbe, mely ötven kilométeres távolságával akár ebéd utáni programot is nyújthatott. Minden évszakban elmentünk, nyáron többször is. Így figyelemmel kísérhettük a tavasszal született apróságok fejlődését. Egy kora nyári hétvégén szintén elindultunk megnézni, milyen új kölykök születtek a kisebb és nagyobb állatoknál. Ahogy be-

léptünk a nagy fából készült kapun, utunk rögtön a jobbra elhelyezkedő madárházba vezetett. Gyönyörködtünk a színpompás egzotikus madarakban, és mint minden alkalommal, csodálkoztunk, hogy nem repülnek el, ugyanis a hatalmas növényekkel betelepített házban semmi nem akadályozta meg, hogy kirepüljenek. A madárházból kilépve a majomház volt a következő cél, ám aznap, ahogy haladtunk ketrecük felé, gyermekek sikítását és nevetését hallottuk felváltva. Megszaporáztuk lépteinket, ám mire befordultunk a járdán, a gyerekek - egy óvodás csapatnak - végét láttuk már csak. Megálltunk a majomház előtt, és ahogy szokott, az egyik majom fent ült a beépített nagy fa ágán. Azt hittük, egyedül van, és Bogi, hogy jobban lássa, közelebb lépett és megkapaszkodott a rácspan. Abban a pillanatban, mint a villám, nem is láttuk honnan, egy apró majom termett a rácspanál, és szempillantás alatt felszaladt lányunk vállára. Ő annyira meglepődött, hogy sikítani is elfelejtett. A majmocska nyugodtan ült a vállán, és valamit eszegetett, de ez csak pár másodpercig tartott, mert az anyamajom egy lendülettel a rácspanál termett, és kinyúlt a kölyökért. Szerencsére Bogi addigra elengedte a rácspanot, így nem érte el. Apja óvatosan leemelte válláról az apróságot, és letette a rácspan aljához. Legnagyobb meglepetésünkre engedelmesen be is ment, azonban a következő percben ismét kívül volt. Ám mivel nem volt miben kapaszkodnia, a rácspanon tornázott meglehetősen ügyesen. Kis ideig még néztük, azután továbbmentünk a medvék és nagymacskák felé. Ahogy távolodtunk, új és újabb sikításokat és nevetést hallottunk. Aznap a majmocska volt az állatkert szenzációja. A látogatóknak biztos örök emlék marad, mint nekünk. Mire legközelebb ott jártunk, már nem fért ki a rácspanon, de a pofija ugyanolyan mókás, aranyos volt.

Kerékgyártó László: Az első munkahelyem

A sors és a felvételi bizottság egy időre még megkímélt az egyetem vizsontagságaitól. Ennek azért nem igazán örültem. Anyámon sem tudtam

ennek az érzésnek legkisebb jelét sem felfedezni, mikor megmutattam neki az értesítést. Édes kisfiam helyett lusta disznóként kezdett emlegetni, ami lássuk be, igazán nagy különbség.

- Hát nem szégyelled magad? - korholt.

- Jó anyám, nem feszíti büszkeség ifjonti keblemet! Nagy az én bűnöm, de mentségemre szolgáljon, alantas cselszövést követtek el ellenem. Oly kérdéseket tettek fel nekem, amikre a választ nem ismerem.

Összevonta a szemöldökét, és látszott rajta, kész a diagnózis.

- Hülye vagy, fiam! Ne hidd, hogy az idétlenkedéssel leveszel a lábamról. Dolgozni fogsz, kölyök, és közben felkészülsz a jövő évi felvételire.

Apelláta nem volt. Sorsom megpecsételtetett. Az egyik este közölte:

- Hétfőn még állásinterjúra. Pár etológus új kutatásba kezd a majmok viselkedésével kapcsolatban, ott a helyed. A barátnőm ajánlotta ezt a lehetőséget, ő is ott dolgozik.

- De anya! Én semmit sem értek az etológiához.

- A majmokhoz viszont igen, vagy ha nem, hát hamar felnősz hozzájuk.

- A Balatonhoz akarok menni pincérnek, nem majomürüléket takarítani egy évig.

- Máris bűdös a munka! Talán kicsit többet kellett volna tanulni a felvételire. A Balatont meg verd ki a fejedből, idénymunkás nem leszel sehol. Segítség reményében Apámra néztem, remélve némi férfi szolidaritást. Felkukkantott az újságból és legyintve mondta:

- Engedd magad, hamarabb szabadulsz!

Biztos igaza van, gondoltam, ő régebben ismeri anyámat. Így az említett hétfőn széken ücsörögtem, egy meglehetősen kis helyiségben. Némi várakozás után egy középkorú hölgy lépett hozzám kifogástalan öltözékben. Végignéztem a farmeromon és a cipőmön, nem igazán passzolt a nő ruházatához. Talán mégis lesz a pincérkedésből valami, futott át az agyamon. De úgy kell tennem, mint aki mindenáron itt akar dolgozni, mert Anyámnak kéme van itt valahol. Talán épp ez a nő az. Bemutatkozott, válaszul én is elmotyogtam a nevem, végül kezét fogtunk. Erős, határozott kézfogása volt, kicsit hasonlított Anyámra. Nem tudom, én

mindig ilyen nőekkel kerülök össze, hol vannak az igazán nőies nők, akiket kenyérre lehet kenni?

- Miért akar dolgozni?- kérdezte elgondolkodva.

Mert Anyám így akarja! - villant belém a felismerés. De nem mondtam ki hangosan. Viszont belém bújt a kisördög.

- Mert úgy tudom, hogy csak munkáért adnak fizetést. Ha vannak is állások, ahol a pénzért nem kell megdolgozni, azok már bizonyára foglaltak.

Úgy nézett rám, mint aki nem hisz a fülének, aztán egy halvány mosoly jelent meg a szája szögletében.

- Méltányolom az őszinteségét, és hogy nem kezdett elhivatottságról beszélni nekem. Tudja egyáltalán, hogy milyen munkát kellene végeznie?

- Igen! Majmokat kellene gondoznom.

- Foglalkozott már valaha majmokkal?

- Van két öcsém... - kezdtem vigyorogva, de a pillantása torkomra fagyasztotta mondanivalómat.

- Több komolyságot várok el magától! Ért engem?

- Igen - feleltem pironkodva.

A továbbiakban beszélt a kutatás fontosságáról, az én jó munkám nélkülözhetetlenségéről. Majd közölte, hogy holnap kezdhettek dolgozni.

- És most elintézzük a szükséges papírmunkát! - mondta.

Az volt a gyanúm, hogy már akkor fel voltam véve, mikor még el sem indultam. Még jó, hogy nincs protekció kicsiny hazánkban - dohogtam magamban. A vártnál jobban éreztem magam a munkahelyen, jólesett a fizikai munka. Segítettem a mestereknek a majomház berendezésének elkészítésében, farönköket kötöttünk egymáshoz, köteleket feszítettünk ki mászókanak. Mikor elkészült, jó érzés volt végignézni munkánk eredményén. Másnapra vártunk egy öt éves orángután kölyköt. A gondozói nevelték fel, mert elpusztult az anyja. A kutatók mondták, nem lesz nehéz dolgom vele, megszokta az embereket. Megérkezett a kis jövevény, olyan lezserül sétált be kísérője mellett, hogy elnevettem magam. Kinyújtottam a kezem, hogy megsimogassam, de ő csak egy mókás grimaszt vágott, rám öltötte a nyelvét és faképnél hagyott. Eltartott egy darabig, míg sikerült elkapnom és a helyére vezetnem. Tetszett neki a

lakrésze, rögtön felmászott a köteleken és úgy lendült egyikről a másikra, mint aki már régóta itt él. Sok bajom volt a kis csibésszel, állandóan kötözködött velem. Csaknem minden nap át kellett vinnem az etológusokhoz, akik különböző tesztekét csináltattak vele kockák, korongok és labdák segítségével. Nekik bezzeg szót fogadott és mindent megcsinált. Böbének hívták a hölgyikét, és általában hallgatott is a nevére, egyetlen kivétel volt, ha én hívtam. Amikor kimondtam: „Böbe”, ő felmászott a legmagasabb pontra, a nyelvét nyújtogatta rám és a fenekét mutogatta. Én is ráöltögettem a nyelvemet, mert csak nem hagyom magam! Viszont a fenekem mutogatásában magasabbrendűségem tudata megakadályozott. Kezdetben elkövettem azt a hibát, hogy utána másztam. Hozzám vágott mindent, ami a keze ügyébe került és olyan gyorsan átugrott a terem másik végébe, hogy képtelen voltam követni. Egyetlen fegyverem volt ellene, a banán. Hiába, a pocak nagy úr. Azonban a banánt sem fogadta el a kezemből, hiába nyújtogattam felé. Le kellett tennem egy asztalkára és elfordulnom, mint aki nem figyel rá. Lelopakodott a földre és odaosont érte. Ekkor kaptam el ökelmét. Ezt állandóan eljátszotta velem, de én nem tudtam haragudni rá, sőt egyre jobban megszerettem a kis csirkefogót. Amikor söprögetni kezdtem, megállt a hátam mögött és egyik lábáról a másikra állva kezével utánozta mozdulataimat. Ha hátra fordultam, akkor az első kötél a magasba mászott és jött a szokásos nyelvnyújtogatás. Eltűnt a tollam, emlékeztem, az asztalra tettem. De hiába kerestem, nem volt sehol. Elkaptam Böbét, a büntett színhelyére vezettem és számonkértem a tettét. Az asztalra mutogattam, majd a majomra és a magasba. A szájával csücsörített, a fejét rázta, ő nem tud semmiről. Az ártatlanság szobra volt. Egy ideig még keresgéltem, hogy hova dughatta, de sikertelenül. Sajnáltam a tollat, mert a barátnőmtől kaptam. A következő reggel, mikor megérkeztem, az éjjeliőr megszólított.

- Baj van a csajoddal!

- Csak nem csapta le valaki a kezemről?

- Azt nem hiszem, de éjjel nagyon furcsán viselkedett. Másabb volt, mint tegnap, sokat gubbasztott.

- Megyek, megnézem!

Beléptem, néma csend, sehol a szokásos makogás és ugrálás. A földön guggolt a sarokban, odamentem, bánatosan nézett rám. Magamhoz öleltem, most nem ellenkezett. Egészen hozzám simult és reszketett a teste. Forró volt a homloka, belázasodott. Az állatorvos baktériumfertőzést állapított meg nála. Kapott szurit meg gyógyszert. Hat óránként kellett a gyógyszert beadnom neki. Mikor lejárt a munkaidőm, nem mentem haza. Telefonáltam Apámnak, hogy bent alszom. Bevittem egy nyugágyat, és azon aludtunk együtt. Most nem volt csibészkedés, olyan kétségbeesetten nézett rám, hogy majd megszakadt a szívem. Hosszú műszakom volt, mert másnap is bent maradtam. Végül a gondos ápolásnak meglett az eredménye. Hozzám szaladt, meglökött, majd újra elfutott, később hanyatt vetette magát és mókásan kapálózott a lábaival. Tehát megint a régi volt. Valami mégis megváltozott, kezdett szót fogadni nekem. Ha hívtam, azonnal odajött és átkarolta a lábamat, most fogadott el igazán. Ezután megtörtént a csoda. Az asztalon pakolgtattam, mikor megtaláltam a tollam. Visszarakta a helyére, odahívtam, megsimogattam a buksiját. Nem gondoltam, hogy még emlékszik a csínytevésére, de emlékezett és jóvá akarta tenni. Elhatároztam, bemutatom a barátnőmnek, akivel munka után találkoztam.

- Picim, megcsaltalak - közöltem vele és igyekeztem bűnbánó képet mutatni.

- Nem hiszem el! Nem lehetsz olyan aljas.

- Pedig van egy lány a munkahelyemen, akit nagyon megszerettem és le is feküdtem vele. Gyere, bemutatlak neki! Ica hitetlenkedve nézett rám, nem haragudott, tudta, valami turpisság lehet a dologban. Ellenkezés nélkül jött velem. Mikor meglátta Bóbét, felkacagott.

- Mindjárt én is beleszeretek, pedig a fiúkhöz vonzódom, amint a mellékelt ábra is mutatja - bökött felém az ujjával.

- Sejtettem, hogy tetszeni fog neked.

- De mit jelent az, hogy lefeküdtél vele?

Elmeséltem az elmúlt napok eseményeit.

- Ezért nem tudtam találkozni veled! - fejeztem be a történetet.

- Szüleid mondták, hogy állandóan dolgozol. Most már értem, miért. Olyan aranyos, fogadjuk örökbe!

- Nem lehet! De ígérem, ha elveszlek feleségül, a gyerekeink pont így fognak kinézni.

Szeme elkerekedett, dühös arcot vágott, és lekent nekem egy hatalmas fülest. Hát ki érti a nőket???

Varga Katalin: Gina

Nedvesen gőzölgött minden növény az őserdőben a nagy trópusi vihar után. A nap fénye már beragyogott mindent. Utat tört magának az áthatolhatatlan fák ágai között.

Fél éve élek itt Afrikában, a csimpánzok életét tanulmányozom, ez a küldetésem. Izgatott vagyok. Mert a viharban nemcsak az ég zengett. Mintha lövéseket is hallottam volna a távolból.

Féltettem a tanulmányozott és megszeretett majomcsaládokat. Még itt is sok az ellenség. Rájuk is lőnek sajnos az orvvadászok.

Az egyik kis csimpánzcsalád különösen a szívemhez nőtt. Papa, Mama és a kicsi Gina. Nevét én adtam neki. Ahogyan a papa a Brúnó, a mama a Leila nevet kapták tőlem.

Már messziről meghallottam Gina szívet tépő sírását. Nagyon rosszat sejtettem. A látvány sokkolóan hatott rám. Ott feküdt véresen a két majom, Brúnó és Leila. Nem volt már élet bennük. Gina pedig egy fa tején remegett. Ahogy meglátott, egyből a karjaimba vetette magát. Folytak a könnyei, szinte emberi hangon zokogott. Kísérőim is előkerültek. Eltemettük a két majmot. Nem tudtam abbagyni a sírást. Már a számát sem tudom, hány majmot öltek meg az orvvadászok. Úgy éreztem, küldetésem véget ért itt. Több tragédiát már nem tudok elviselni. Nem lehet megállítani a hiábavaló öldöklést. De mi lesz Ginával? Magammal viszem, döntöttem. Majd csak megoldódik az ő sorsa is.

Elintéztem minden hivatalos ügyet. Már Magyarország felé utaztam a repülőgéppel. Reméltem, Gina nem fél a kis hordkosárban, egyedül.

Végre, újra itthon, a kis lakásban. Gina izgatottan pislogva fedezte fel új szálláshelyét. Megettettem, megfürdettem, bepelenkáztam. Bújt hozzám szorosán, el nem mozdult mellőlem.

Felfedezte az egyik kabalamajmomat. Hurcolta magával, felvitte a szekrény tetejére. Mulatságos hangokat adott ki.

Aztán hirtelen elsírta magát. Talán a szülei jutottak eszébe. Visítani kezdett, a nagy fikusz mögé fészkelte be magát. Elő sem jött. Ott aludt el.

Reggel nekem el kellett mennem otthonról. Nagyon izgatott voltam. Hogyan viselkedik majd egyedül ez a kis majomlány? Úgy gondoltam, minden biztonsági intézkedést megtettem. Nem lesz semmi gond addig a pár óráig, amíg távol leszek. Tudtam, nálam nem maradhat. Eldöntöttem, az Állatkertben jó helye lesz. Én is látogatom mindig.

Egészen jól alakultak a dolgok szerencsére. Nem tudtam, mi vár rám otthon. De ami fogadott, minden képzeletemet felülmúlta.

Tompa pufogás fogadott már az ajtó előtt. A szekrények tartalma a földön hevert, nagy része széttépve, tele majomszőrrel. Gina felmene-
kült a szekrény tetejére, kezében a plüssmajommal. Ínyét felhúzva vi-
gyorgott rám. Éppen időben érkeztem. Pár percen belül kifolyt volna a
kádból a víz. Vajon fürdeni akart? Pelenkája bent a kádban, tartalma
szétkenve a csempén. Kész csatatér volt minden.

- Mit csináltál? - kérdeztem. Ő rám rontott, tépkedte a hajamat. Aztán
elcsendesült, hízelegni kezdett. Megint csak felugrott a szekrény tete-
jére, kezében a majmával. Akkor megsajnáltam.

Ennyi volt hát a mi édes együttlétünk, gondoltam. Egy majom nem való
lakásba. Bármilyen aranyos is, de csak vadállat, na és nem szocializáló-
dott.

Tudtam, másnap nehéz lesz az elválás mindkettőnknek. Ő is sok minde-
nen ment keresztül. Én is.

Sosem fogom elfelejteni a vádló, szomorú tekintetét, ahogyan rám né-
zett ápolója karjából. Kitépte magát, hozzám bújtt, sírt, ölelgetett. Vele
sírtam én is. De tudtam, neki itt lesz a legjobb.

Kapott egy banánt, ami pár percre lefoglalta. Szomorú szívvel mentem
el. De már másnap újra elmentem hozzá. Aztán mindig, ahogyan tehet-
tem.

Legyél boldog, majomlány, kicsi Gina, szeretlek.

---

*A Verslista honlapja:
<http://portal.verslista.hu>*

---

*A Képzeld el... irodalmi folyóirat honlapja:
<http://www.kepzeldel.hu>*

---

*Az Irodalom Feketen-Fehéren c. folyóirat honlapja:
<http://poeta.hu/feketen-feheren>*

---

*A Poéta Irodalmi Portál honlapja:
<http://www.poeta.hu>*
